

ความสัมพันธ์ของโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างเงินทุน ต่อการวางแผนภาษีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

Relationships of Family Shareholders Structure, Profitability and Leverage Ratio on Corporate Income Tax Planning of Thai Listed Companies: Real Estate and Construction Industry

ดร.กุสุมา ดำพิทักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Email: kusuma@rmutt.ac.th

Kusuma Dampitakse, Ph.D.

Assistant Professor of Department of Accountancy

Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: kusuma@rmutt.ac.th

ดร.พนารัตน์ ปานมณี

รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email: panarat.tu@gmail.com

Panarat Panmanee, Ph.D.

Associate professor of Master of Accountancy Program

Faculty of Management Science Silpakorn University

Email: panarat.tu@gmail.com

จิระพันธ์ ชูจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Email: jirapan@rmutt.ac.th

Jirapan Choojan

Assistant Professor of Department of Accountancy

Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: jirapan@rmutt.ac.th

จรรยา ครองบุญ

ผู้จัดการแผนกบัญชีและการเงิน บริษัท โกลด์ โคเกียว (ประเทศไทย) จำกัด

Email: acc@goldkogyo thai.com

Janya Krongboon

Account and Finance Section Manager

GOLD KOGYO (THAILAND) CO., LTD.

Email: acc@goldkogyo thai.com

ความสัมพันธ์ของโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างเงินทุนต่อการวางแผนภาษีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

ดร.กฤษณา คำพิทักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Email: kusuma@rmutt.ac.th

ดร.พนารัตน์ ปานมณี

รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email: panarat.tu@gmail.com

จิระพันธ์ ชูจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Email: jirapan@rmutt.ac.th

จรรยา ครองบุญ

ผู้จัดการแผนกบัญชีและการเงิน

บริษัท โกลด์ โคเกียว (ประเทศไทย) จำกัด

Email: acc@goldkogoythai.com

วันที่ได้รับบทความต้นฉบับ: 21 กรกฎาคม 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 16 สิงหาคม 2564

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 17 สิงหาคม 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างเงินทุนต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากระบบข้อมูลตลาดหลักทรัพย์บนอินเทอร์เน็ต ระหว่างปี พ.ศ.2560 – พ.ศ. 2562 จำนวน 84 บริษัท 237 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างของผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการวางแผนภาษี ส่วนความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการวางแผนภาษี อัตราส่วนโครงสร้างเงินทุนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการวางแผนภาษี

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนโครงสร้างเงินทุน

Relationships of Family Shareholders Structure, Profitability and Leverage Ratio on Corporate Income Tax Planning of Thai Listed Companies: Real Estate and Construction Industry

Kusuma Dampitakse, Ph.D.

Assistant Professor of Department of Accountancy

Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: kusuma@rmutt.ac.th

Panarat Panmanee, Ph.D.

Associate professor of Master of Accountancy Program

Faculty of Management Science Silpakorn University

Email: panarat.tu@gmail.com

Jirapan Choojan

Assistant Professor of Department of Accountancy

Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: jirapan@rmutt.ac.th

Janya Krongboon

Account and Finance Section Manager

GOLD KOGYO (THAILAND) CO., LTD.

Email: acc@goldkogyothai.com

Received: July 21, 2021

Revised: August 16, 2021

Accepted: August 17, 2021

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine the relationships of shareholder structure, profitability, and capital structure on corporate income tax planning of Thai listed companies in real estate and construction industry except the Real Estate Investment funding and trust. The secondary data was collected during year 2017 to 2019 consisted of 84 companies and 237 firm-year observations from SETSMART online. The statistics used were descriptive and multiple regression analysis. The result revealed that the family shareholder structure had the positive relation on corporate income tax planning, the profitability had negative relation with corporate income tax planning. In addition, capital structure had no significant relation to corporate income tax planning.

Keywords: Tax Planning, Family Shareholders Structure, Profitability, Leverage Ratio

■ บทนำ

ภาษีเงินได้เป็นเครื่องมือของภาครัฐ ในการระดมเงินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ในขณะที่ในมุมมองของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้เสียภาษีจากรายได้หรือกำไรจากการดำเนินงาน มองว่าภาษีเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้ผลตอบแทนของผู้ประกอบธุรกิจลดลง เครื่องมือที่ผู้ประกอบการนำมาใช้ในการลดภาระภาษี คือ การศึกษาวิธีการชำระภาษีที่ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นประโยชน์ต่อบริษัท ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายและไม่ถือเป็นการหลีกเลี่ยงภาษี (Noor, Fadzillah, & Mastuki, 2010; Putra, Zainal, Thohiri, & Harahap, 2019)

อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างเป็นหนึ่งในภาคการผลิต ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย (Aksornthue, & Sitthikul, 2016) โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นอุตสาหกรรมที่มีวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น

ปัจจัยด้านโครงสร้างเงินทุนของอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก หากโครงสร้างเงินทุนที่มีการก่อหนี้เพื่อการลงทุน (Project Finance) จะมีค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่กระทบต่อภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งการมีโครงสร้างทางการเงินที่ดีจะทำให้บริษัทสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลต่อการลดภาระภาษี (Modigliani & Miller, 1958) ในขณะที่ปัจจัยด้านโครงสร้างผู้ถือหุ้นซึ่งมีอิทธิพลต่อการสรรหาผู้บริหารเพื่อมาบริหารธุรกิจ อีกทั้งยังมีหน้าที่กำกับดูแลกิจการ (La Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer, & Vishny, 2000) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบริหารจัดการทางการเงินเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น (Boonyawat & Manvapat, 2011) โดยการประเมินศักยภาพของผู้บริหาร ประเมินได้จากความสามารถในการทำกำไร ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้องค์กรที่ต้องการแสดงผลกำไรที่สม่ำเสมอมีการวางแผนภาษี ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร และโครงสร้างเงินทุนว่ามีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างหรือไม่ในทิศทางใด

■ วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างเงินทุนที่มีผลทำให้เกิดการวางแผนภาษี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

■ การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

แนวคิดด้านการวางแผนภาษี

Hoffman (1961) ได้สร้างทฤษฎีการวางแผนภาษีที่ชื่อว่า Hoffman's Tax Planning Theory โดยให้ความหมายของการวางแผนภาษี คือ ความพยายามในการย้ายค่าใช้จ่ายทางภาษีที่จะต้องจ่ายให้กับหน่วยงานภาครัฐ ให้กลับมายังบริษัทโดยไม่ทำให้กำไรของบริษัทลดลง จึงเป็นการเตรียมการเพื่อเสียภาษี โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษี เพื่อให้เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง และสามารถประหยัดภาษีได้สูงสุด โดยใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล ใช้ความแตกต่างระหว่างเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายทางบัญชีและทางภาษี ทำให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงลดลง (Effective Tax Rate: ETR) (Tantiyavarong, 2009) บริษัทที่มีการวางแผนภาษีจะมีผลทำให้ค่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงต่ำ ทำให้สามารถแสดงผลกำไรหลังภาษีได้มากขึ้น ยังเป็นการบริหารจัดการภาษี เพื่อช่วยเพิ่มกระแสเงินสดให้แก่องค์กร การวางแผนภาษีควรทำอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายภาษีกำหนด มิให้เกิดความเสียหายจากเบี้ยปรับเงินเพิ่ม และรักษาภาพลักษณ์ของบริษัท กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจจึงควรคำนึงถึงประโยชน์และความเหมาะสมของการวางแผนภาษี (Hanlon, Mills, & Slemrod, 2005)

แนวคิดด้านโครงสร้างของผู้ถือหุ้น

Jensen & Meckling (1976) ได้กล่าวถึงทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทนว่าเกิดขึ้นระหว่างผู้มอบอำนาจ คือ ตัวการ (Principal) และผู้รับมอบอำนาจการบริหารงาน คือ ตัวแทน (Agent) โดยทฤษฎีดังกล่าวมองว่าเจ้าของบริษัทไม่สามารถบริหารงานได้ลำพังเพียงผู้เดียว จึงต้องมีบุคคลที่เข้ามาช่วยบริหารงานแทนเจ้าของบริษัท เพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุด ความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทนระหว่างเจ้าของบริษัทกับผู้บริหาร ยังคงมีประสิทธิผลที่ดี แต่ถ้าหากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของเจ้าของบริษัทกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดความขัดแย้งกัน จะทำให้เกิดปัญหาการเป็นตัวแทน (Agency Problem) การวางแผนภาษีจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อเจ้าของบริษัทซึ่งเป็นผู้มอบอำนาจหรือตัวการ ได้รับมอบอำนาจจากผู้ถือหุ้นแบบครบวงจร ที่มีการถือหุ้นกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจควบคุมบริษัท ซึ่งสามารถรักษาผลประโยชน์ของบริษัทได้ดีกว่าการกระจายตัวของความเป็นเจ้าของโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครบวงจรพิจารณาจากนามสกุลและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของผู้ถือหุ้นจากรายละเอียดที่เปิดเผยไว้ ในสัดส่วนการถือครองหุ้นรวมกันเป็นกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครบวงจรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับนโยบายในการวางแผนภาษี (Tantiyavarong, 2009; Puji, Rahmawati, & Setiawan, 2019)

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร

เป้าหมายหลักในการดำเนินธุรกิจ คือ การสร้างผลกำไร ฝ่ายบริหาร เจ้าของบริษัท และผู้มีส่วนได้เสียให้ความสนใจในการวัดผลการดำเนินงาน การบริหารงาน และความเสียหายทางการเงิน โดยใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน และยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนควบคุมการดำเนินงาน ตลอดจนใช้ในการประเมินความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีตของบริษัท เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง และความสามารถในการทำกำไรของกิจการในปัจจุบันสูงกว่าหรือต่ำกว่าในอดีต รวมถึงเปรียบเทียบกับข้อมูลของบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกันและในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อใช้วิเคราะห์และประเมินความสามารถในการทำกำไรและความเสียหายทางการเงินของบริษัทในปัจจุบันว่าสูงหรือต่ำกว่าของบริษัทอื่นที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของธุรกิจ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินในช่วงใดช่วงหนึ่งให้ออกมาในอัตราส่วนร้อยละ ซึ่งเมื่อบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรได้ดีจะทำให้ภาวะภาษีมากขึ้นตามไปด้วย การวางแผนภาษีจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของบริษัทในการเสียภาษี

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าความสามารถในการทำกำไรวัดโดยใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามกับการวางแผนภาษี (Manurung, 2019; Thanjunpong, 2018; Kulthenee, 2016) ในขณะที่งานวิจัยบางส่วนพบว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงจะมีการวางแผนภาษีสูง (Derashid & Zhang, 2003; Noor, Fadzillah, & Mastuki, 2010; Tantiyavarong, 2009) ผลการวิจัยที่ตรงข้ามกันอาจเกิดจากการส่งเสริมธรรมาภิบาลในบริษัทจดทะเบียนที่เพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุน

ทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนของ Modigliani and Miller (1958) พิสูจน์ว่าการจัดหาเงินทุนไม่มีผลต่อมูลค่าบริษัทในตลาดหุ้นที่สมบูรณ์ โดยทฤษฎีแบ่งบริษัทเป็น 2 ประเภท คือบริษัทที่ไม่มีการกู้ยืมเงินในแหล่งเงินทุนภายนอก และบริษัทที่มีการกู้ยืมเงินในแหล่งเงินทุนภายนอก หากไม่พิจารณาเรื่องภาษีจะพบว่ามูลค่าของบริษัท จะเท่ากันทั้ง 2 ประเภท ทุกกรณี การวัดค่าของโครงสร้างเงินทุนวัดค่าโดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนมีทั้งที่พบความสัมพันธ์ของโครงสร้างเงินทุนในทิศทางเดียวกันกับการวางแผนภาษี (Izadinia, Foroghi, & Gheis, 2013; Kulthenee 2016) และพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการวางแผนภาษี (Derashid & Zhang, 2003; Richardson & Lanis, 2007; Noor, Fadzillah, & Mastuki, 2010; Tantiyavarong, 2009)

■ สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวนำไปสู่การตั้งสมมติฐานดังนี้

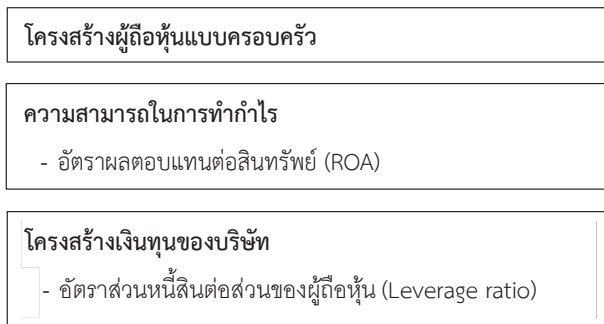
H_1 : โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

H_2 : อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษี

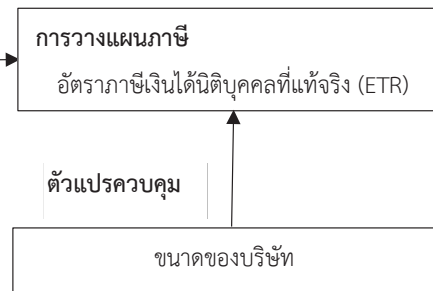
H_3 : โครงสร้างเงินทุนของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษี

■ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

■ วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ประกอบด้วย 3 หมวดธุรกิจ คือ บริการรับเหมาก่อสร้าง พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และวัสดุก่อสร้าง ประจำปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ โดยตัดรายการที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ และตัดรายการที่มีค่าผิดปกติ คงเหลือบริษัทจำนวน 84 บริษัท รวมทั้งสิ้นจำนวน 237 ตัวอย่าง

การวัดค่าข้อมูลตัวแปรอิสระ ได้แก่ โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัววัดค่าโดยใช้ตัวแปรเทียม และกำหนดให้โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวเท่ากับ 1 และอื่นๆ เท่ากับ 0 ความสามารถในการทำกำไรวัดค่าโดยใช้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และโครงสร้างเงินทุนวัดค่าจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของบริษัทวัดค่าจากการหาค่าลอการิทึม (Logarithm) ของสินทรัพย์รวมเพื่อปรับค่าให้เป็นการแจกแจงปกติ

สำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ การวางแผนภาษีวัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) ทั้งนี้ หากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน หมายความว่าหากตัวแปรอิสระมีค่าสูงจะส่งผลต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงสูง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกรวางแผนภาษีจะหมายถึงบริษัทมีการวางแผนภาษีต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากความสัมพันธ์กับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงมีความสัมพันธ์เป็นลบหรือทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่าหากตัวแปรอิสระมีค่าสูงจะส่งผลต่ออัตราภาษีที่แท้จริงต่ำ นั่นคือบริษัทมีการวางแผนภาษีสูง

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลเบื้องต้น สำหรับสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์

หมวดธุรกิจ	จำนวนตัวอย่าง (Firm-year)	ร้อยละ
บริการรับเหมาก่อสร้าง	48	21
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	131	53
วัสดุก่อสร้าง	58	25
รวม	237	100

จากตารางที่ 1 สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุด คือบริษัทจดทะเบียนในหมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 131 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาเป็นหมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างจำนวน 58 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25 และหมวดธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้างน้อยที่สุดมีจำนวน 48 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 21

สมการทดสอบโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว (FAM) ความสามารถในการทำกำไรวัดค่าจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) โครงสร้างการเงินของบริษัทวัดจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (LEV) ต่อการวางแผนภาษี (ETR) และตัวแปรควบคุมขนาดของบริษัทวัดค่าจากค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวม แสดงได้ดังนี้

$$ETR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 FAM_{i,t} + \beta_2 ROA_{i,t} + \beta_3 LEV_{i,t} + \beta_4 Size_{i,t} + e_{i,t}$$

กำหนดให้

ETR_{i,t} หมายถึง อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงของบริษัท i ปีที่ t

FAM_{i,t} หมายถึง กลุ่มผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวของบริษัท i ปีที่ t

ROA_{i,t} หมายถึง ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของบริษัท i ปีที่ t

LEV_{i,t} หมายถึง อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ปีที่ t

Size_{i,t} หมายถึง ขนาดของบริษัท i ปีที่ t

e_{i,t} หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อน

■ ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาพบว่า อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 15.45 มีค่าต่ำสุดร้อยละ 0 มีค่าสูงสุดร้อยละ 36.47 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 7.912 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีค่าเฉลี่ย 5.89 เท่า อัตราส่วนต่ำสุด -15.71 เท่า อัตราส่วนสูงสุด 24.69 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.23 เท่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ย 1.50 เท่า มีอัตราส่วนต่ำสุด 0.03 เท่า มีอัตราส่วนสูงสุด 13.42 เท่า และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.431 เท่า

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ไม่พบว่าตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีปัญหาเชิงเส้นในการวิเคราะห์การถดถอย โดยค่าความสัมพันธ์มีค่าไม่เกิน 0.80 (Pearson, 1932) จึงไม่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง

คำพยากรณ์	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficient		Coefficient			Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	-8.819	5.215		-1.691	.092		
โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว (FAM)	-2.203	.911	-.129	-2.417	.016*	.978	1.022
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	.625	.074	.492	8.493	.000**	.834	1.119
หนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (LEV)	-.437	.327	-.079	-1.332	.184	.800	1.250
ขนาดบริษัท (SIZE)	3.104	.767	.231	4.049	.000**	.860	1.162
R = .592		R ² = .351		Adjusted R ² = .340			

หมายเหตุ *,** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 พบว่า โครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวมีอิทธิพลเชิงลบต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (beta = -.129) หรืออีกนัยหนึ่งคือมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการวางแผนภาษี อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และขนาดบริษัท มีอิทธิพลเชิงบวกต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (beta = 0.492, 4.049 ตามลำดับ) หรืออีกนัยหนึ่งคือมีอิทธิพลเชิงลบต่อการวางแผนภาษี ผลการศึกษาพบว่าสมการที่ได้สามารถอธิบายความแปรผันของอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงได้ร้อยละ 34 (Adjusted R2 = 0.34) ส่วนที่เหลือเกิดจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยนี้ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

ETR = - .129FAM + .492ROA - .079LEV + .231Size + e

โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง หมายความว่า ถ้าบริษัทมีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวยังจะทำให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงลดลงร้อยละ 0.129 หรือส่งผลให้การวางแผนภาษีเพิ่มขึ้น ส่วนอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง นั่นคือ ถ้าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น 1 เท่าจะส่งผลต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.492 หรือส่งผลให้การวางแผนภาษีลดลง สำหรับขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง แสดงว่าขนาดของบริษัทที่วัดจากสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 10,000 บาท จะทำให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.231 หรือส่งผลต่อการวางแผนภาษีลดลง ส่วนอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง

■ สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บริษัทที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง หมายถึง บริษัทที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ การที่ครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ จะทำให้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของบริษัท รวมทั้งการกำหนดการลงทุน การจัดสรรผลประโยชน์ และการจ่ายเงินปันผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tantiyavarong (2009) และ Puji, Rahmawati and Setiawan, (2019) ที่พบว่าโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบกลุ่มครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล

ความสามารถในการทำกำไรวัดโดยใช้อัตรากำไรต่อสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง หรืออีกนัยหนึ่งคือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการวางแผนภาษี ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง มีความตั้งใจมุ่งสร้างผลการดำเนินงาน และชำระภาษีเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manurung (2019) ที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในประเทศอินโดนีเซีย รวมถึง Thanjunpong (2018) และ Kulthenee (2016) ที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ผลจากงานวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Derashid & Zhang (2003) Noor, Fadzillah, and Mastuki (2010) และ Tantiyavarong (2009) ที่พบว่าบริษัทที่มีความสามารถ ทำกำไรสูงมีการวางแผนภาษีสูง ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้เป็นงานวิจัยในอดีตซึ่งปัจจุบันบริษัทจดทะเบียนได้รับ การส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลจึงอาจเป็นเหตุทำให้ผลวิจัยเปลี่ยนแปลงไป

โครงสร้างเงินทุนที่วัดค่าโดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงหรือการวางแผนภาษี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Irianto, Sudibyo, and Wafirli (2017) ที่พบว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศอินโดนีเซียนั้น แม้ว่าจะมีหนี้สินแต่ยังต้องมีการระงับในการเสียภาษี อย่างไรก็ตามงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนมีทั้งที่พบความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (Izadinia, Foroghi, & Soltan Gheis, 2013; Kulthenee, 2016) และพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการวางแผนภาษี (Derashid & Zhang, 2003; Richardson & Lanis, 2007; Noor, Fadzillah, & Mastuki, 2010; Tantiyavarong, 2009) ซึ่งความไม่แน่นอนนี้อาจเกิดจากปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลร่วมกับปัจจัยดังกล่าว

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนภาษีซึ่งวัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง เป็นการเตรียมการเพื่อให้บริษัทได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี เสียภาษีอย่างประหยัดและถูกต้อง จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้น แบบครอบครัว มีการวางแผนภาษีมากกว่าบริษัทที่ไม่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว เนื่องจากกลุ่มผู้ถือหุ้นนั้นเป็นผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงาน และกลุ่มผู้ถือหุ้นนั้นคือผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการกำหนดนโยบายนั้น

2. บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง จะมีการวางแผนภาษีน้อยกว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรต่ำ เนื่องจากบริษัทที่มีเสถียรภาพจะคำนึงถึงภาพลักษณ์ของบริษัท และการวางแผนภาษีอาจจะมีผลต่อบริษัทในปริมาณไม่มากพอจะทำให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงต่ำลง

ผลการวิจัยนี้บริษัทจะสามารถนำไปใช้ในการการวางแผนภาษี โดยศึกษาภาวะเปรียบและดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้ประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษี การที่องค์กรมีความรู้ทางภาษีหรือกฎหมายภาษี จะทำให้องค์กรธุรกิจปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ในขณะที่องค์กรภาครัฐจะสามารถให้ความสนใจในการกำกับติดตามการวางแผนภาษีของบริษัทที่มีความแตกต่างกันในโครงสร้างการถือหุ้น และความสามารถในการทำกำไรซึ่งเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการวางแผนภาษี

■ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการวางแผนภาษีเพียงกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีสัญชาติไทย งานวิจัยในอนาคตอาจจะทำการศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น และศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติมที่มีผลกระทบต่อกรวางแผนภาษี ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

■ References

- Aksornthue, C., & Sitthikul, K. (2016). *The developing of Thailand resident property price index*. Stat-Horizon, Statistics and Information Systems Department. Bank of Thailand. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/Articles/Doc_Lib_statisticsHorizon/RPPI.pdf
- Boonyawat, K., & Manvapat, S. (2011). An Ownership Structure and the Quality of a Financial Report, *Executive Journal*, 31(2), 152-158.
- Derashid, C., & Zhang, H. (2003). Effective tax rates and the “industrial policy” hypothesis: Evidence from Malaysia. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol.12(1), 45-62(2003).
- Hanlon, M., Mills, L. F., & Slemrod, J. B. (2005). *An empirical examination of corporate tax noncompliance*. Ross School of Business Paper No. 1025. Retrieved from SSRN: <https://ssrn.com/abstract=891226> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.891226>
- Hoffman, W.H. (1961). The theory of tax planning. *The Accounting Review*, 36(2), 274 – 281.
- Irianto, B. S., Sudibyo, Y. A., & Wafirli, A S. (2017). The influence of profitability, leverage, firm size and capital intensity towards tax avoidance. *International Journal of Accounting and Taxation*, 5(2), 33-41.
- Izadinia, N., Forghi, D., & Gheis, S. S. (2013). The effect of size, return on sales, leverage, fixed assets, industry and ownership on effective tax rate in the listed companies of Tehran Stock Exchange. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 5(1), 523-527.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the Firm: Managerial behavior, Agency Costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Kulthene, A. (2016). *Factors affecting tax planning of listed companies on the Stock Exchange of Thailand: Case study of Service industry*. Master of Accountancy and Master of Science, Taxation. University of the Thai Chamber of Commerce.
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (2000). Investor protection and corporate governance. *Journal of Financial Economics*, 58(1-2), 3-27.
- Manurung, A. H. (2019). The influence of liquidity, profitability, intensity inventory, related party debt, and company size to aggressive tax rate. *Archives of Business Research*, 7(3). 105-115. Retrieved from <https://doi.org/10.14738/abr.73.6319>.
- Modigliani, F., & Miller, H. M. (1958). The cost of capital corporation finance and the theory of investment. *The American Economic Review*, 48(3), 261-297.
- Noor, R. M., Fadzillah, N. S. M., & Mastuki, N. A. (2010). Corporate tax planning: a study on corporate effective tax rate of Malaysian listed companies. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 1(2). 189-193.
- Pearson, E. S. (1932). The test of significance for the correlation coefficient: Some further results. *Journal of the American Statistical Association*, 27:180, 424–426. DOI: 10.1080/01621459.1932.10502244

- Puji, A. T., Rahmawati, A. Y. A., & Setiawan, D. (2019). The effect of family ownership on Tax avoidance in Indonesia, *eJournal of Tax Research*, 17(1), 105-117.
- Putra, P. D., Zainal, A., Thohiri, R., & Harahap, K. (2019). Factors affecting tax avoidance in Indonesia and Singapore practices: a view from agency theory, *Labuan Bulletin of International Business and Finance (LBIBF)*, 17(2), 24-40.
- Richardson, G. & Lanis, R. (2007). Determinants of the variability incorporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26. 689-704.
- Tantiyavarong, T. (2009). *A study of the determinants of tax planning and the association between tax planning and firm value: An empirical evidence of Thailand*. (Doctoral of Accountancy Dissertation, Chulalongkorn University).
- Thanjunpong, S. (2018). The impact of corporate income tax planning on firm value: An empirical evidence from listed companies in Thailand. *Journal of Modern Management Science*, 11(2), 42-57.